

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТИВ За кордоном.

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0807 — 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

МЕДИЧНЕ ТОВАРИСТВО ПРЕДЯВЛЯЄ СВІЙ ПЛАН СУСПІЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я

Шікаго, 13 лютого. — Американське Медичне Товариство виявило своє предявлення про суспільне здоров'я на місці планованого президентом Труманом суспільного забезпечення здоров'я. Предявлення, зголошене в конгресі сен. Джеймсом Е. Морейсом і конгресменом Джаном Дж. Дінджелем, ставить за першу точку покликання до життя департаменту здоров'я, на чолі якого мав би стояти доктор медицини з рангою члена кабінету. Такий секретаріат мав би об'єднати всі федеральні агенції, які займаються тепер справами здоров'я нації, за винятком відділів здоров'я при війську. Програма Медичного Товариства обіймає між ін.: поширення дотеперішньої добровільної шпитальної опіки й створення в кожній стейті медичного авторитету для призирування й орукування фондами для медичних цілей. До шпитальної опіки належало б дбати про старців і хронічно недужих; поширення знання здоров'я між найширшими колами громадянства і досліди на медичному полі; злука ветеранських медичних агенцій із загальними федеральними агенціями і т. п.

БОЛЬШЕВИКИ ПІДГОТОВЛЯЮТ РЕВОЛЮТУ НА КИЇ ДОЛЕС.

Комуністичні провідники по цілому світі, які досі переводили свої плани для завоювання світу підступними замаками й державними переворотами, тепер намагаються приступити до насильства поневолити світ дорогою революції, як це виявив Джан Фостер Долес у своїй промові на закінчення півріччя в Університеті Пенсильванії в Філадельфії. Тепер большевики не думають уже над тим, чи треба втримати дощипний стан, („статус кво“), тільки над тим, чи знищити його дорогою мирної еволюції, чи насильям. Увесь світ глядить на Америку як на свою останню дошку рятунку перед заловом комунізму, твердив Долес.

ДАЛЬШІ ПРОТЕСТИ ПРОТИ УВ'ЯЗНЕННЯ КАРДИНАЛА МІНДСЕНТІ.

З усіх кінців Злучених Держав наспіли вісті про різні мавifestації й зібрання з протестом проти ув'язнення кард. Міндсенті угорським комуністичним урядом. Кард. Френсіс Спелман, який вихав на зібрання Між-Американського Конгресу Католицької Акції до Гаваї, на Кубі, обговорив цю справу на конгресі, та в руці „протихристиянських тиранів“. Під впливом протестів департамент стейту у Вашингтоні підготував якийсь далекий дипломатичний крок супроти Угорщини, мабуть у порозумінні з Великобританією. Згодуються, що Америка покличеться на мировий договір з Угорщиною, в якому міститься заповнення повної релігійної свободи угорським громадянам. Американські комуністи теж не сплять. Їхній щоденник „Дейлі Воркер“, обстоює правність присуду на кардинала Міндсенті, а їхню летучку в цій справі підкидають комуністичні агітатори попід двері кожного мешканця.

Не передбачують зірвання дипломатичних взаємин з Угорщиною

Вашингтон, 13 лютого. — Відповідальні чинники в адміністрації президента Трумана не вірять, щоб тепер прийшло до зірвання дипломатичних взаємин з Угорщиною, не зважаючи на відкидання американського посла з Будапешту, Селдена Чапіна. Після того, як угорський уряд зажадав відкидання двох секретарів американської амбасаді, а саме Робіна Е. Стюсі і Стефана Кочака, американський уряд зажадав від угорського уряду відкидання Івана Г. Флоріана, секретаря угорського посольства в Вашингтоні. Коли угорський уряд після того зажадав усунення з Будапешту американського посла Чапіна, департамент стейту покликав негайно Чапіна на нараду до Вашингтону. Однак далі не приспішується цій справі тому, що Вашингтон не планує зірвання дипломатичних взаємин з Угорщиною. Між тим департамент стейту пильно стежить справу кардинала Міндсенті, заки почне якусь дальшу дипломатичну акцію.

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ В СПРАВАХ КООПЕРАЦІЇ

Нью Йорк. — У неділю 13 лютого з рамені Тов. Українських Інженерів відбулася в аудиторії школи св. Юрія лекція інж. Григорія Іовика, про розвиток українських кооперативів і економічного життя в Західній Україні під польською займанщиною після першої світової війни. Референт в дуже приступний спосіб виказав фактами і прикладами, як український народ своєю власною церквою й організацією, ступивши на шлях економічної самостійності, узяв свою долю у власні руки. Він висловив надію, що таким шляхом прийде до відродження нації в недалекому майбутньому. Голова товариства, інж. Володимир Богачевський, говорив про завдання організації Товариства Українських Інженерів, у якому досі згуртовано 62 члени і заповів дальшу низку рефератів на економічні теми. Д-р С. Демидчук, який був у президії зібрання, звернувся до представників товариства з запитом, чи між ними є фахівці в справах рільничої кооперації. На це дав притакуючу відповідь інж. Іовик. Після того представник говорив про потребу складання плану української земельної кооперації в Злучених Державах і поставив прохання, одобрено зібранням, щоб Товариство Українських Інженерів зайнялося обробленням такого плану і прийшло з ним перед якийсь прилюдний форум. На лекції було присутніх понад 200 осіб.

АМЕРИКА НЕ ЗАЛИШИТЬ ЯПОЇ

Токіо, 14 лютого. (ЮП) — З високим джерел американського управління дали Японії заповнення, що Америка не залишить своїх зобов'язань до цієї країни на випадок війни зі Сполученими Штатами. Це заповнення видано у зв'язку з пресовими повідомленнями, що Америка готова перевірити своє стратегічне положення в Японії на випадок війни залишити її самій весь тягар боротьби проти Сполучених Штатів.

КОНСИСТОРИЯ В СПРАВІ КАРД. МІНДСЕНТІ

ПАПА ЕКСКОМУНІКУВАВ ВСІХ СПРИЧИННИКІВ І УЧАСНИКІВ ЗАСУДУ КАРДИНАЛА.

Рим, 14 лютого. — Сьогодні у Ватикані відбувається засідання консисторії Святої Колегії Кардиналів, скликана папою Пієм XII в справі большевицького засуду на досмертну тюрму кардинала Йосипа Міндсенті в Будапешті. На ділі в консисторії немає нічого таємного, бо звернення Папи до цього церковного сенату буде опісля надруковане в офіційному ватиканському органі, Осерваторе Романо. Безпосередньо перед консисторією, минулої суботи Свята Консисторіальна Конгрегація видала декларацію, в якій екскомунікується всіх тих, що брали яку-небудь участь в процесі та засуді кардинала Міндсенті.

ЗУАДК може в цьому році переселити 40,000 скитальників

ІНТЕРЕСНІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ГОЛОВИ З.У.А.Д.К., АДВ. І. ПАНЧУКА, З ЙОГО ПОЗДКИ ДО ЄВРОПИ

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет зі своєю централею у Філадельфії та зі своїми місцями в Німеччині й Австрії налагодив апарат і працю, які допоможуть їм переселити в цьому році 40,000 українських скитальників, якщо американсько-український загальний виставив таку кількість заповідей для нових імігрантів — твердить голова ЗУАДК адв. І. Панчук, який минулої суботи вернувся з Європи. Адв. І. Панчук їздив до Женєви на конференцію Міжнародної Організації для Збігів (IPO) і при цій нагоді відвідав центри української еміграції в Німеччині і відбув інспекцію місцевих місій ЗУАДК. Він твердить, що налагоджений апарат може тепер посприяти до переміщення 200 емігрантів „кейсів“ кожного дня, охоплюючи ними приблизно 500 осіб. Ця праця ЗУАДК потребує збудування великого авторитету не тільки серед українських та інших скитальників, але теж і серед найбільших інших добровільних допомогових агенцій та велике признание від міжнародних і американських властей. Місія ЗУАДК працює та полагодує справи переселення не тільки до ЗДА, але й до інших країн, головю до Канади, Австралії та Аргентини. Під цим оглядом місії тісно співпрацює з IPO та відповідними урядовими представниками. В переходовому таборі в місті Грови ко-ло Гамбургу адв. Панчук застав 240 українців, які стараннями ЗУАДК містяться в Аргентині. Разом з ними, що вже дожидають на виїзд до ЗДА і Канади, в цьому таборі між усіма національностями українці творили одну третю частину, отже абсолютну більшість, що треба завдячувати власне ЗУАДК. Голова місії, європейський відділ урядової американської Переселенної Комісії дуже цинить працю нашого Комітету та його місій, з огляду на точність та солідність. Адв. І. Панчук підкреслює великі заслуги в цьому керівника європейської місії

„МАРІН ДЖОМПЕР“ ПРИЧАЛИТЬ В СЕРЕДУ АБО ЧЕТВЕР

Філадельфія, 14 лютого. Канцелярія ЗУАДК містяться держала телеграфічне повідомлення, що заповіщений на завтра до Нью Йорку транспорт нових імігрантів на пароплаві „Марін Джомпер“ задержаний бурєю на морю і причалить до порту не скорше як в середу або четвер. Хто одержав від ЗУАДК повідомлення про приїзд імігрантів чи знайомих цим транспортом і бажав би їх привітати в порті, хай найраще в середу рано перевірити на передостанній сторінці Нью Йорк Таймс-у дату приїзду корабля, бо ЗУАДК містяться вже не буде розсилати окремих повідомлень. В доповненні попередніх інформацій про цей транспорт подається, що ним приїжджає не 96 тільки 100 українців імена чотирьох дальших є: Бурачок Осип та Нагірний Дмитро, Ольга і Богдан. ЗУАДК містяться знову пригадує необхідність переселити йому відповідну суму на покриття коштів переїзду нових імігрантів з порту причалу до місця призначення.

БОЛЬШЕВИКИ ПРОГОЛОСИЛИ „СТАН ГОРЯ“ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ

КОМУНІСТИ ПОЧАЛИ ІНТЕНЗИВНУ ПРОПАГАНДУ ПРОТИ АМЕРИКИ; ВОЄННЕ БОМБАРДУВАННЯ НАЗИВАЮТЬ „ЗВІРСТВОМ ПРОТИ НАРОДУ“.

Берлін, 14 лютого. — За посередництвом своєї німецької п'ятої колонії большевики почали в Німеччині генеральну пропагандивну кампанію проти Америки, проголосивши в цій Німеччині „стан національного горя“ та обвинувачуючи Злучені Держави, що вони знову підготували війну й на все хотіли б задержати поділ Німеччини. Орган советської армії зі свого боку задунав розпалити ненависть німців проти західних союзників, обвинувачуючи Америку й Британію, що їх повітряне бомбардування Німеччини під час війни, яке врятувало тех Советський Союз від смерті з рук його гітлерівського союзника, було „зверством проти німецького народу“. Німецьке л'ятиколонне управління советської зони, т. зв. Німецька Народна Рада, закликає всіх німців до „руху спротиву“ в цій країні проти західних союзників. Подано до відомої плян цієї генеральної пропагандивної війни проти західних союзників, скликаючи по всіх місцевостях советської зони і в советському секторі Берліна „мирні демонстрації“, до всіх місцевостей мають бути порозішували великі плакати,

ЗАХІДНА ЄВРОПА ГОТОВА ДО ОБОРОНИ.

Лондон, 14 лютого. — Одинадцять місяців після того, як міністри закордонних справ Британії, Франції, Бельгії, Голландії і Люксембургу заклали в Брюсселі спільний оборонний союз, встановлюючи спільну організацію оборони, ця організація сьогодні вже є дійсністю в усіх своїх подробицях. Якщо ж завтра мала початися в Європі війна, ці союзні країни виступили б з одним оборонним планом і під одною командою. Плян оборони розроблено в подробицях, від мобілізації починаючи, а на постачанні й тактичних операціях кінчаючи. Негайно після підписання Атлантийського пакту, частину цього плану стануть теж американські війська в Європі. Доки до Злучених Держав мають при спільному західно-європейському штабі своїх „спосте-

НОРВЕЖСЬКИЙ МІНІСТЕР ВІДБУДЕ КОНФЕРЕНЦІЮ З БЕВІНОМ.

Лондон, 14 лютого. — Сьогодні тут має відбутися конференція міністра закордонних справ Норвегії, Гальварда Лянге, зі секретарем Бевіном в справі участі Норвегії в Атлантийському пакті. Лянге був минулого тижня у Вашингтоні в тій самій справі. Від керівника закордонної політики Британії він хоче довідатися про можливість і користі для Норвегії з її участі в тому пакті й опісля предложить цілу справу норвежському урядові та парламентарному комітету закордонних справ. Вважається, що хоча Британія бажала б участі Норвегії й Данії в цьому оборонному союзі, проте вона не буде робити під цим оглядом жадного напору. В Лондоні перебуває теж міністер закордонних справ Туреччини, що теж відбуде з Бевіном нараду в справі спільної безпеки.

ФРАНЦІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ВКЛЮЧЕННЯ АФРИКАНСЬКИХ КОЛОНІЙ В ОБОРОННИЙ ПАКТ.

Париж, 14 лютого. — З повідомленнях джерел тут заявляють, що французький уряд обстоює думку, щоб в території в Північній Африці були включені в Атлантийський оборонний пакт. Подібні думки висловили вчора на одному зібранні ген. де Голь, вважаючи, що без французьких африканських колоній західна оборона не була б завершена. нував зі свого посту з огляду на стан свого здоров'я. На його місце іменовано народного республіканця Роберта Лекурта.

ЧЕРТОВА ПОРАЗКА БОЛЬШЕВИКІВ В ГРЕЦІ.

Атени, 14 лютого. — Грецькі большевики в силі около 4,000 партизанів були задумали здобути місто Флоріну біля югославського кордону, задумавши, правдоподібно, проголосити там столицю „демократичної Греції“. Наступ большевиків відбито, при чому вони залишили на полі бою 216 вбитими, а 264 попали в полон. Урядові війська ведуть ще очишувальну акцію на північ від міста.

ЧЕСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ СУДИТИМУТЬ ВОЄННОГО ГЕРОЯ.

Прага, 14 лютого. — Чеська комуністична преса повідомляє, що в найближчий четвер стане в Празі перед „народним судом“ ген. Карель Култасер та 12 інших осіб, обвинувачених в „шпигунстві“ і „зраді“. Ген. Култасер є відомим героєм чеського повстання в Празі проти німців.

ВІДСТАВКА ФРАНЦУЗЬКОГО МІНІСТРА.

Париж, 14 лютого. — Французький міністер справедливості і рівночасно заступник прем'єра, Андре Маріє, зрезиг-

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	\$7.00	One year	\$7.00
На пів року	\$3.75	Six months	\$3.75
На три місяці	\$2.00	Three months	\$2.00

В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$10.00	One year	\$10.00
На пів року	\$5.25	Six months	\$5.25
На три місяці	\$2.75	Three months	\$2.75

Число з понеділка (англійською)	\$2.50	Monday's issue (the Ukrainian Weekly)	\$2.50
Число з понеділка (українською)	\$1.50	Monday's issue (English language supplement)	\$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЯК Є З БЕЗРОБІТТЯМ?

Управа залізничного підприємства Нью Йорк Сентрал Систем оприлюднила, що дає „хвилеву відпустку“ 8,100 робітникам у заводах для направи вівоз і локомотив. Попереднього тижня друга велика залізниця, Пенсильванія Рейлрод Компані, післала теж „на відпустку“ 2,500 робітників, які працюють при втриманні залізничного вивозу.

Обі залізниці пояснюють відставку робітників недостатню бізнесу, тобто зменшення приходу. У Ньюарку, в стейті Нью Джерзі, підприємство виробу печей, Ньюарк Стів Компані, відставило 300 робітників в заводах і бюрох в додатку до відправлених 600 робітників перед шостою тижнями. Це підприємство є частиною великого торговельного підприємства, звісного під назвою „Сірс Робек енд Компані“, яке є найбільшим підприємством дрібної торгівлі в Америці. Для висвітлення, чому тільки робітників відправлено, експерт дає тільки загальне висвітлення: „Нема замовлень. Попит вирівнявся з кількістю виробів“, тобто сталося те, що говориться в економії про правило „постачання й попиту“ — „соплай енд деманд“.

Відставлення робітників від праці в підприємствах не є нічим новим, а типовим серед американських відносин. Це є, так сказати б, нормальне явище, але таке, яке вважається нездоровим. Відправленням робітників інтересуються не тільки самі робітники, але теж і підприємці, зокрема ці, у яких ще йдуть роботи повним темпом. Вони хочуть знати, які їм плани роботи на майбутнє, бо буває, що спливання праці в однім підприємстві мусить спливати праця в інших. Коли, наприклад, не добувають в однім джерелі сировини, мусить бути здержана продукція в тих фабриках, що від них залежать.

Федеральний уряд утримує коштом мільйона доларів річно аж три різні агенції для прибирання статистики безробітних з цілої країни. Вони всі тепер згодні в тому, що безробіття зростає, однак, коли прийдеться до практичних питань, а саме, кого відправляти, в яких родах підприємств і в яких околицях — не можуть дати потрібних висновків.

Федеральні бюро праці, які існують під спільною назвою Ойнайтед Стейтс Емплоїмент Сервіс, мають перегляд безробіття тому, що до них голосяться по безробітну платню і, робітники, що відправлені з роботи. Ця Служба спостерігає, що в половині місяця січня цього року зголосилося 1,944,930 осіб по виплату забезпечення на випадок безробіття.

Управа залізничного підприємства Нью Йорк Сентрал Систем оприлюднила, що дає „хвилеву відпустку“ 8,100 робітникам у заводах для направи вівоз і локомотив. Попереднього тижня друга велика залізниця, Пенсильванія Рейлрод Компані, післала теж „на відпустку“ 2,500 робітників, які працюють при втриманні залізничного вивозу.

Обі залізниці пояснюють відставку робітників недостатню бізнесу, тобто зменшення приходу. У Ньюарку, в стейті Нью Джерзі, підприємство виробу печей, Ньюарк Стів Компані, відставило 300 робітників в заводах і бюрох в додатку до відправлених 600 робітників перед шостою тижнями. Це підприємство є частиною великого торговельного підприємства, звісного під назвою „Сірс Робек енд Компані“, яке є найбільшим підприємством дрібної торгівлі в Америці. Для висвітлення, чому тільки робітників відправлено, експерт дає тільки загальне висвітлення: „Нема замовлень. Попит вирівнявся з кількістю виробів“, тобто сталося те, що говориться в економії про правило „постачання й попиту“ — „соплай енд деманд“.

Відставлення робітників від праці в підприємствах не є нічим новим, а типовим серед американських відносин. Це є, так сказати б, нормальне явище, але таке, яке вважається нездоровим. Відправленням робітників інтересуються не тільки самі робітники, але теж і підприємці, зокрема ці, у яких ще йдуть роботи повним темпом. Вони хочуть знати, які їм плани роботи на майбутнє, бо буває, що спливання праці в однім підприємстві мусить спливати праця в інших. Коли, наприклад, не добувають в однім джерелі сировини, мусить бути здержана продукція в тих фабриках, що від них залежать.

Федеральний уряд утримує коштом мільйона доларів річно аж три різні агенції для прибирання статистики безробітних з цілої країни. Вони всі тепер згодні в тому, що безробіття зростає, однак, коли прийдеться до практичних питань, а саме, кого відправляти, в яких родах підприємств і в яких околицях — не можуть дати потрібних висновків.

Федеральні бюро праці, які існують під спільною назвою Ойнайтед Стейтс Емплоїмент Сервіс, мають перегляд безробіття тому, що до них голосяться по безробітну платню і, робітники, що відправлені з роботи. Ця Служба спостерігає, що в половині місяця січня цього року зголосилося 1,944,930 осіб по виплату забезпечення на випадок безробіття.

Сем. Старко.

ПАН ЧИ ХАМ

В нашій мові цивілізованого світу, слово пан стало звичайним і буденним, як перше-ліпше слово хатного вжитку. Воно стало загальноживаним. В однаковій мірі його аживають в урядовій і приватній мові, як також, і в чемній звертанні чи у вульгарній лайці. Ням підкреслюють культурну і матеріальну зверхність одного над другим; і часто ним висловлюють злобу і призириство до свого напасника. Його аживають автоматично, не надаючи йому його змісту, воно стало необхідною приставкою до прізвища, часто заміняючи його.

Таким чином слово пан, як поняття, що визначає певну категорію людей, і, як форма звертання між людьми, втрадило своє первісне значення, воно набрало нового змісту. В наслідок соціальних потрясінь, воно, так би мовити, модернізувалося, зазнало ґрунтовної метаморфози.

Якщо так, то тоді логічно виникає питання: чому саме? Хто ж був тоді колись паном і хто такий є той сьогоднішній пан? І далі, якщо слово пан означає не тільки форму звертання між людьми, а і окрему категорію їх, то хто ж тоді може бути ним?

Всі ці питання можна ж було сформулювати по іншому, питатись, наприклад: чи людство в своєму розвитку зазнало змін? Чи можна ділити людей на категорії? А якщо так, то які ж тоді категорії існують?

Для висвітлення цих питань потрібні були б поважні студії, і ширші публікації, побудовані на філософських засадах. Та ми не ставимо собі такого завдання. Це справа вчених. Нас цікавить тільки одне: чи поняття пан сьогодні є тільки формою звертання людини до людини, чи воно має ще й інший, глибший зміст?

Коли збирати усе те до купи, то справді не можна зрозуміти, чому росте число безробітних. Оприлюднення вістки, що Злучені Держави хочуть поставити радаровий паркан для остопоги населення перед нападом з повітря, може тільки пригадати на можливість різних перемін у підприємствах для оборони. Це знову викликає хвилеве безробіття, яке з'являється на переміну то в одній, то в іншій околиці.

Нас цікавить, що має означати це слово, яким ми величимо всіх підрад. І наші, і чужі, що ми розуміємо під цим поняттям.

Ще раз скажемо, що цим поняттям тепер користуються всі. Всі його аживають у звертанні і всіх ним називають. „Паном“ величаємо ми когось, „паном“ титулюють і кожного, з нас.

Колись, ще на зорі суспільного розвитку, „панамі“ називали людей, що володіли іншими людьми, як також і тих, що мали певне багатство та займали провідне становище в суспільстві. І, звичайно, в силу свого привілейованого стану і багатства, тодішній пан був у тому суспільстві панівним, тобто він диктував свою волю іншим. Це був пан — володар, його воля — влада і закон для інших, для простолуду. Зрозуміло, така станова різниця мала свій відбиток і на формі звертання між людьми цих станів. Титулом пан селянин, наприклад, чи ремісник не користувалися. Їм давали інші, частіше навіть образливі, назви. Так було в суспільстві, де людська пригнобленість і визискувальність іншою людиною, скажімо, в суспільстві з деспотичним чи абсолютним монархічним режимом.

Та з розвитком суспільних відносин поняття пан в своєму значенні теж зазнавало певних змін. З демократизацією суспільства і воно також набрало демократичного змісту. Пан поширилося і на простолуду. І коли за абсолютно монархічного устрою воно було монополією багача-володаря чи провідника, то за демократичного воно стало визнавати в першу чергу гідність людини і стало незвідною ознакою її свободи. І насправді, аживаючи цей титул тепер, ми підкреслюємо шляхетність кожної людини, цим титулом ми висловлюємо повагу до інших, ми передаємо ним прийняті людством форми чести і норми поведінки і, нарешті, величаючи когось цим поняттям, ми вже цим самим виявляємо до нього свою повагу, довіря і щирість. Слово пан розуміємо як людина-пан. Так розуміється це поняття сьогодні. І так оно є і насправді. Тому коротенький підсумок був би такий: пан визначає шляхетність людини.

І ось після цього кожного, хто поверхово сприйме це визначення, підкарається сумнів: як же так? Хіба всі люди рівні? Хіба не носять цей титул і асоціальні елементи? Адже, злодій, обманець, вбивця та інші злочинці теж носять його. Хіба можна говорити про їхню шляхетність?

Із цього напрошується логічний висновок: люди, як духовно-моральні істоти, поділяються на категорії — люди високо моральні і соціально позитивні елементи з одного боку і аморальні та соціально шкідливі з другого. Ці категорії становлені самим життям. І тут, як бачимо, ми зустрілися з другим поняттям, правда, офіційно не прийнятим, що зайняло своє місце в людському лексиконі. Це є хам.

Поняття хам не знало еволюції. Як визначало воно людей, що порушують норми людського співжиття раніше, так залишилося воно і тепер. Хам, якого можна ще назвати соціальним паразитом, шкідливий особливо в громадському житті, куди він найдуже пхається. Прогляньте тільки ближче до суспільних відносин. Ви побачите його скрізь. Його чути всюди. Він завжди всіх критикує, патетично викрикує виголюше доведених промови, говорить на зборах без кінця і часто забуває про що говорить. Він завжди вносить якісь резолюції і завжди протестує. Він знає тільки себе і „своїх“. По-за ним для нього більше нічого не існує. Для нього не існує історично-національна традиція, не існують вироблені в процесі суспільно-історичного розвитку порядки, форми і норми поведінки, для нього не існують заслужені державно-політичні мужи, не існує такої науки чи досвід практик. Він все робить на свої руки, або так, як йому наказують. Він не має своєї думки. Він не говорить, а кричить і то говорить не тільки від себе, але обов'язково в імені всіх, від імені цілої нації. Він сам може усе створити, навіть уряди, не говорячи вже про партії чи громадські організації. Він є амбітним і мстивним, а в боротьбі за свою власну амбіцію він здібний на все, аж до підлоти. Шантаж і доноси, терор і угроза, провокація і компромітація, брехня і підлабузництво, його улюблені методи завоювання впливу і престоли.

Це є хам. І що прикро, за ним, за отрим хамом, не видно і не чути пана. Проте це ще не значить, що пан зник, що він більше не існує. Ні, пан не зник. Він ще живе. Живе серед нас, селян, робітників і інтелігенції. Цей пан, що означає тепер людину, шляхетність якої визначається не по її походженню чи соціальному стану в суспільстві, а по її, як людини, якостям. Це людина, перш за все свободна. Це людина, що має свободні думки і свободну поведінку, людина, що не піддається впливові чужих думок і не нав'язує своїх; це людина, що не поспішає на свободу життя і думок других; людина, що не мириться з рабством сама, ненавидить його також і в других. Сьогоднішній пан — це людина добра і чесна, тактовна і чиста, тиха і скромна, людина, що любить правду, що шанує свою і взагалі людську гідність. Колись той пан-людовласник, пан-володар, панував всилу свого соціального положення, а цей пан нашого часу в силу своєї особистості, високих здібностей і високої культури. Отже пан живе, а якщо він не панує, то буде панувати. Бо пан є вічний, так, як вічний є дух людський.

Мандри з місця на місце просторої імперії. Розваляна, хаточна Москва, стрункий кам'яний Петроград, діси і озера Фінляндії, золотий і прикрашений кримськими берегами, південь, схід і захід, похід часу і простору з огненними смолоскипами революцій, що потрясають планетою та вивертають з коренем традиції й закони тисячоліття. (Дальше буде).

УЛАС САМЧУК

СОНЦЕ З ЗАХОДУ

РОМАН.

26)

Кримський говорив і то безконечно. Ольга зачаровано слухала. Власне зачаровано. І коли він десь там, сказавши безліч, зупинився, Ольга йому сказала: — Кримський. Я вас дуже добре розумію... Лайте мене і гнівайтеся на мене... Я всього маленька учителька, а ви велика людина з талантом...

— Олю! Ви герой! — викрикнув Кримський і знов улав на коліна, обняв її ноги, сховав своє обличчя у її пелені... по хвилині вже вона зірвалася. — Кримський! Кримський! що з вами? — схвилювалася Ольга. Він звівся, відійшов набік, сів, і повільно сказав: — Нічого дивного! Я тільки плачу... Я страшенно стривожений, піднесений. Я приїхав сюди, і мені здається, що все тут не так, погано і що все я сам мушу перейняти. Однак ви мене вчите... Ви, Ольго. І Селегій. І Ворон... Мені якраз прикро, що я так мало їх розумію...

Приїшов з низу Лукач, і сцена мусіла закритись. Кримський пішов проводити Ольгу. Було вже пізно. Вони йшли в напрямі станції. Вона вертається поїздом до Буштина, бо завтра в восьмий уранці мусить бути в школі... Подаючи на пероні руку, Ольга сказала: — Ми, Кримський, з вами квіти... А чому — скажу іншим разом... Завтра до вас

зайду. Чекайте мене в сьомій у Зиморинку. Лукач був дома. Високий, худий, з купою чорного волосся і поблиском сухитника в очах. Сидів на стільці, у грубці топилося і булькотів заковпчений чайник. Кримський увірвався, мов бомба.

— Здоров! Це чудово! Тепло і чай. З приємністю вип'ю чашку! — швидко казав він, скинувши пальто і старанно повісив його на раменка.

— Ну, я дивлюсь — бубонить Лукач, — холодно, неприємно... Я пішов, поклався Олену, взяв дров... А де тебе носить?

— Носить, голубе... Ех, і носить!.. Маю вже примадонну, Є, голубе... Хочу тобі сказати, що мене беруть чорти, коли думаю, що тут має бути тільки отой паскудний театр, що є. Не може бути! Не може бути! Треба тільки часу. Треба знати людей. І знайдемо! Ти бачив її? Бачив ти її сьогодні? Вона витримала шквал

моєї люті і не образилася. Це талант, це тільки талант. Мені здається, що я сьогодні зробив якийсь відкриття... Ти знаєш, Василю, — звернувся він рвучко до Лукача. — Я ще можу закохатись. Я ще не зовсім калаша. Я ще захоплююсь... Тридцять вісім років. Ах, чорт. Та чакан, чека, Ланцут, пражські сутерени, і от я все таки гімназист п'ятого класу Миколаївської гімназії...

Кримський урвав мову, але тільки на мить. — Хочу зробити з неї артистку. Не дам її Роговому. Той цинік зробить з неї коханку і викине. Ех, коли б скорше прибув Демон Довгопільський...

— А це ще хто? — бубонить Лукач.

— Артист. З Парижу. Я його не знаю, а тільки чув... Він мені потрібний, мов сіль... Для балету...

вони летіли і блищали, мов іскри.

Ага! От воно... Думає, для кого це мешкання... — пробував Лукач, що обіймав становище квартирмайстра Січі. — У одного мадяронського адвоката, там, мешкає Роговий, вдалось вирвати мені кімнату... Це напевно для когось Довгопільського... Я сьогодні знайшов три мешкання — для доктора Гала...

— Доктор Гала приїхав? — швидко спитав Кримський.

— Не знаю. Мав приїхати...

— Браво! — викрикнув Кримський.

— Але де його чорти ті примістили? Таку людину... Мусу знайти йому щось більш підходяще... Вони почали пити чай. В кімнаті душно. Кримський відчинив вікно... Попивши чаю, Кримський почав тихим, але рівним і правильним голосом: Розпробуйте, хлопці, коні. Так лийте спочивають... Йому підтягнув баском Лукач, і вийшла степова пісня.

Степ, зорі, простір... Шкода, що так мало дихання у стомлених грудях...

Продовження історії пана у твердому капелюсі.

Доктор Гала прокинувся. У кімнаті п'ятого, Гавик собак і крик курей приводять доктора до свідомості. Він не в Празі на Мальвазієвках, а в Хусті. Котра година? Простягнув руку за своїм старим, ще з Петрограду, „дексом“. Сьома година. Ще можна полежати. Лежить занурений у пухку перину горілиць, і в голові проходить чергою спогади. Нічого дивного. Так видається, ніби прийшов час... Шість десятиків років минають в погоні за міражем, що стоїть перед його очима ще з часів дитинства. Перегортаються сторінки книги життя, повної пригод, неспокою, боротьби і поразок. Міста і села України. Пісід, пісід і всі сторони світу. Ідеали бурхливої молодості з їх поняттями свободи, честі, обов'язку. Ув'язнення і

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Бракує робітників до народної праці.

Хоч прикро говорити про відчуженість за народну працю, однак і ця справа треба витягнути на денне світло. Живучи в Нью Йорку понад 20 років маю нагоду спостерігати додати й віддати сторони нашого прилюдного життя. Про додати пишеться доволі часто з належними й неналежними похвалами, про віддати тепер ніщо, плути мало. Мабуть тому, що мало народних робітників уже зустрічаємо при праці, як це колись було і не хочемо їх знеохочувати.

Особисто знаю багато таких людей, які серед найгірших часів не занебували своїх громадських обов'язків. Це такі люди, що не тільки присвчували увесь свій вільний час на працю в товариствах, але й свої гроші докладали. Це були правдиві піоніри, яких не відстрашували ні напасті, ні перешкоди, ні навіть особиста нужда.

Одначе прийшов час, що вони постарілися, а з цим і вичерпалися з сил. Вони вже не радо ходять на громадські зібрання, навіть і імпрези і поволи нове або молоде громадянство їх забуває. Ще-пам'ятають їх, коли йде яка збірка кампанія. Тоді такі знайдуть до їхньої хати за жертвою. Та в якім стані застають колядники чи інші громадські „колектори“ давніх піонірів? — Вони часто жалуються на те, що вони самі тепер потребують допомоги і що громадянство на них забуло.

Є між ними такі, що, як здається, могли б ще працювати, однак вони не хочуть уже брати відповідальності в наших товариствах, клубках та установах. Молодішим це виглядає дивно, бо колись по 10-20 кандидатів голосилося на якийсь уряд, а сьогодні не можна допроситися й одного кандидата. Вирішає питання, що за причина такого явища?

Думаю, що тут трохи винно громадянство як цілість. Буває в нас людина, що роками лілїми працює, але приїде якийсь молодий і відразу хоче усунути старшого з його становища і сяди висуватися наперед, не перебираючи в способі. Старші, випробовані народні робітники, не напихаються на почести; вони добре знають, що до почесних становищ привязана й праця. Але вони теж знають, що молодий, недосвідчений, але амбітний чоловік швидко знеохотиться і покине роботу, а на його місце ледви, чи приїде хто інший, коли завваже, що загальне постоїть за давнім працівником.

Недостачу народних робітників

ків пізнати головню в такій установі, як Об'єднаний Комітет Українських Національних Товариств у Нью Йорку. Тепер іде велика справа, бо праця за визволення українських земель. Велика ньюйорська громада веде колись перед в такій роботі. Були здвиги, були походи, були маніфестації. Про це писали газети, ішов рух і приклад для інших громад. Тепер, на жаль, нема кому навіть добре такі народні свята улаштувати, що вже увійшли в традицію. Як тому заридити — не знати. Але варто над цим призадуматися таким, що хочуть бачити відродження народного життя в Нью Йорку на колишні розміри.

В. Хоміський.

ШКАГО, ІЛЛ.

Коляда на скитальців і УПА.

Група нових українських імігрантів, живуючих в Шкаго, заколядувала підчас цьогорічних Різдвних свят \$334, з яких \$200 вислано до ЗУАДКомітету на рятівання української скитальщини, а \$164 до ООЧСУ на допомогу УПА в краю.

Жертвували в доларах: Анна Олексій 2, Євген Команишин 5, Степан Мазак 5, С. Тимецький 2, Шмирко 2, Е. Зубрицький 2, В. Керечинський 1, д-р М. Кривий 2, О. Вишванний 2, В. Березовський 2, д-р Іван Смух 10, Ф. Васильовський 2, Володимир Черняк 10, М. Войтків 3, Анна Свірська 3, Тимко Курко 5, Іван Хінаський 5, Іван Данилевич 4, Микола Волковецький 5, Ю. Тимчук 3, Я. Лойв 2, Віктор Кузьма 5, П. Гавалюк 3, П. Венігрин 1, ОО. Василіяни 10, І. Савків 2, М. Гуз 2, Т. Греско 2, І. Левтох 2, А. Дідух 2, П. Шиян 2, І. Дитко 2, В. Бас 3, М. Корінь 2, М. Романчук 5, О. Забитко 2, Тома Подола 5, Д. Дучак 3, Йосиф Яворський 5.

Uncle Sam Says

Many of my nieces and nephews are going to wake up the day after Christmas and realize they are broke. Many thousands of others will awaken to find they are well on the way to financial security. And the difference will be found in the regular automatic purchase of U. S. Savings Bonds. And the nice part of this is that it can happen to you. If you're not saving money as you'd like to, and you know you ought, get on the Payroll Savings Plan where you work. You'll have \$4 for every \$5 you invest, in only ten years. If self-employed, your bank will enroll you for the Bond-a-Month Plan. Sign now and part of your pay check is put into safe, sure, profitable U. S. Savings Bonds before you get a chance to spend it.

Let's sing!

THE FIRST EDITION OF
Selected Ukrainian Song
with original
UKRAINIAN TEXTS AND ENGLISH
ADAPTATIONS

Translated into English by
HONORE EWACH
Music arranged by P. A. PAUSH
The album consists of following songs:
Весілля — Spring Song
Як почути вночі — Lover's Sorrow
Дівча в сніх стояло — Sally's a Flirting
Пропала надія — My Love has Betray'd Me
Чи є в світі молодіші — Anna's Rosy Cheeks
Взяв би я бандуру — Lover's Serenade
Віють вітри — A Lovelorn Maiden's Song
Стоїть гора високая — A Reverie
Сонце низенько — Love's Call
Річка та сонце — By the Dnieper.

Price \$1.25.

Send your order to:

"SVOBODA"
P. O. BOX 346,
JERSEY CITY 3, N. J.

НАЛЯКАВ МАМІВ!—Рой Лісагор (чи не Лісогір! — Ред.) з Альберти, Канада, прибув до Сейнт Луїс на „трейлері“ з „великими котами“ і розташувався в сусідстві мешкальних домі. Цікаці дитинська відчепили заслонку і остоавли, побачивши лівів. Зачали кричати, а на їх крик прибігли мамі, що ще більше налякалися, ніж їхні діти та зараз покликати поліцію, яка знайшла в клітках ще канадійського медведя, малпи і пса. Усе це творило „труп“, з якою Лісагор думав влаштувати вистави. Наразі уся та менажерія опинилася в Товаристві охорони звірат.

АДВ. І. ПАНЧУК ПРО ЗУАДК.

(Докінчення зі стор. 1-ої)

Женецька конференція ІРО з черги виявила велике значення ЗУАДКомітету, приймаючи цілий ряд запропонованих ним рекомендацій, зокрема щодо орієнтації тих скитальників, які виїжджають до ЗДА. Адв. Панчук був в Женеві одинадцять днів і за той час він відвів багато конференцій з представниками ІРО та її поодинокими відділами, як правної оборони, піклування дитини, науковцями, відділом преси і т.д., добиваючись всіляких конкретних результатів. В Німеччині адв. Панчук відбув наради з представниками української еміграції та зорієнтувався в їх потребах і побажаннях. Він стверджує, що крім широко закресленої переселенної акції, яку веде ЗУАДКомітет в Європі, є необхідність продовжувати і конкретну матеріальну та правну допомогу, що з черги вимагають великих фондів.

ГРИГОРІЙ КОВЕРДОВИЧ

повідомляє, що його

кушнірська робітня
є тепер під числом
434 East 6th St.
BETWEEN AVE. A & 1st.
NEW YORK CITY

Telephone: Spring 7-3556

Приймає замовлення на НОВІ РОБОТИ І ПЕРЕРІБКУ та дає 20% опусту на всі роботи, а також ДАРОМ стиридж на літо.
Самий стиридж на літо 2% від сотні.
Робітня отворена від 9. рано до 9. ввечір, кожного дня.
В неалі на замовлення.

ТАРЗАН, ч. 2032. Складення зловішого пляну.

Підчас п'яти років примусового вигнання Редзік часто виходив з своєї самотньої печери і йшов цілими милями на високу скелю.

Там він споглядав з тугую на овид, поза яким лежала цивілізація; а він за нею зідхав.

Саме серед такої нагоди він завважав талановитого Тікара і його прегарну трейнерку.

Він зрозумів, що цього левика можна використати як засіб, щоб дістатися назад до цивілізації. Отже тому він рішився викрасти їх обох.

Голова ЗУАДКомітету, адв. І. Панчук, стверджує цю безприкладно велику працю, яку від імені американських українців веде ЗУАДКомітет та яка дала вже такі великі результати, звертається з гарячим закличком до американсько-українського громадянства, щоб вони і в дальшому всебічно піддержали ту працю, збільшуючи свою жертвенність та виставляючи якнайбільше завірень для нових імігрантів. ЗУАДКомітет — тведри адв. І. Панчук — є сьогодні установою, яка здобула найбільшу увагу і признання з боку заінтересованих в її праці американських та міжнародних властей, яка стала найбільшою надією і рятунком для українських скитальників та яка приносить велику честь і славу для американських українців та для української справи.

ЛИТОВЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ ПОКІНЧЕННЯ ПОЛІТИКИ НАРОДОВИВІСТВА

Нью Йорк. — З нагоди 31-річчя незалежності Литви відбулося в готелі Капітоль у неділю віче, на якому промовляв прибувши щойно з Європи монс. Микола Крупавичюс, провідник комітету визволення Литви. Він засував советський терор у Балтійських країнах, жертвою якого впадо 700,000 литовців, вивезених до невідомих таборів з незвісним числом погиблих. Литовсько-Американська Рада видає при цій нагоді комунікат, у якому домагається покінчення советської політики народовивіства. Іменем Української Національної Ради в Європі склав привіт її представник, інж. Дмитро Андрієв.

Від Українського Конгресового Комітету промовляв проф. Лев Добрянський. Приявних було 4,100 осіб.

ПРИХАЛИ НОВІ ІМІГРАНТИ

Бостон. — Транспорт, який приїхав у п'ятницю 11 лютого через Бостон, обіймав 210 українців, з яких майже половина виїхала на фарми до Мериленд. З ними поїхав турал д-р Волод. Галан, ген. директор ЗУАДК. У пристані обслуговував нових українських імігрантів місцевий відділ ЗУАДК під проводом панів Давискиба й Мороз, а з ньюйорського У. Переселенного Осередка пані: Анна Курило, Катерина Пелешок, Іванна Бенцаль і адв. М. Радик. Всі імігранти дістали на дорогу перекуску крім грошей на потреби підчас подорожі.

ВСТАВАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИ СТАВАЙТЕ СПІВВІСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНІВ НОВОГО МАЕТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 24. січня 1949 року помер у 64. році життя
ПЕТРО ДАНЧИНШИН
член У. Н. Союзу відділ 292 в Дітройт, Міч.
Покійний вступив до У. Н. Союзу в 1920 році. Походив з села Дрогаї, пов. Перемишль, Західна Україна. Похований у смутку жону Марію, 3 дочки і сина Івана.
Похорон відбувся 27. січня до укр. катол. церкви св. Ів. Хрестителя, а відтак на цвинтар Holy Sacrament, при участі родичів, членів відділу і знайомих.
— В. Н. П.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЕНОРА, ОНТ. КАН. — Річні збори відділу 428 відбулися в неділю, 20. лютого, в годині 7. ввечір, в домі п-ва Галіа, 817 — 4th St., N. Калого. Просимо всіх членів прийти на час. — За уряд: Тренбах.
CLEVELAND, OHIO. — St. Mary's Lodge 112 is holding its monthly meeting Sunday, February 20, after 3rd Mass. We urge all members to pay up their dues. — R. Kupchic, Sec'y; H. Prociw, Treas.; E. Sank, Pres.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, вік 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбулися в неділю, 20. лютого, в годині 1. попол., в домі Тов. У.А.Горожан, 847 Н. Френклін-ул. Взяв участь членів, котрі платять річно, щоб прийшли і заплатили свої вкладки, бо з часу Тов. не можна за нікого вислати вкладок. Вписуйте своїх дітей і внуки до Союзу на найменшіх полич. — С. Чорномал, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Сестр. Любов, від 37. повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбулися в четвер, 17. лютого, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 214-216 Фултон-ул. Просимо прийти на ці збори в означений час, бо будуть важкі справи до поладження. На продовженні річних зборів вибрано урядників на 1949 рік: Анна Погранична, предс.; Анна Горин, заст.; Анна Гнатюк, фін. рек. секр.; Марія Прохач, заст.; Анна Генегас, кас.; Анна Сурмай, заст.; Марія Полемач, і Марія Прохач, контр. комісія: Дарка Мотил, і Парася Чечиль, надз. довір.; Е. Галінович, дел. до У. Н. Союзу; Т. Котичин, заст.; Анна Гнатюк, А. Погранична і А. Генегас, дел. до Центр. Комітету. Просимо приєднувати нових членів до Сестр. і відділу. Принимасмо к старшим тан і дітей на різні класи обслуговування. — За уряд: А. Погранична, предс.; А. Генегас, кас.; А. Гнатюк, фін. секр.

БРОНКС, Н. Й. — Збори Тов. Любов, від 298, відбулися в суботу, 19. лютого, в гол. 8. ввечір, в церковній галі, 1745 Вашингтон-Еве. — В. Морозович, секр.

МІД — НАВІДНІШНА ПОЖИВА! ХТО МІД ПО ДНІ СПОЖИВАЄ, ЧУДОВЕ ПОПІЛПЕННЯ ЗДОРОВ'Я ВІДЧУВАЄ. Найліпший мід гречаний (з гречаною цитру). Ціна \$1.75 за 5 фунтів, з пересилкою 25 ц. більше. Паїфть: S U R M A 11 E. 7th St., New York 3, N. Y.

Професійні Оголошення

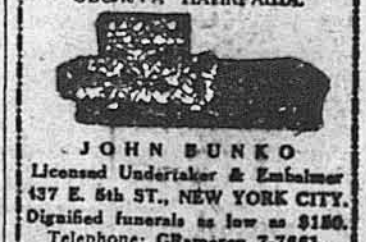
Dr. S. CHERNOFF
223 — 2nd Ave. (Cor. 14th St.)
N.Y.C. — Tel. GRamercy 7-7697.
Острів довічного недуго чоловіків жінок Шейні Х-Рей Роздуть жана лікуємо без операції. Переводимо з мови крові для супружжя дозволяємо. Офісний години: В будні 10-7 Р. М. В неалі: 11-1 Р. П.

Comfortably air conditioned
Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
801 SPRINGFIELD AVENUE
NEWARK, N. J.
and IRVINGTON, N. J.
Lecox 5-5585

OUR SERVICES ARE AVAILABLE ANYWHERE IN NEW JERSEY

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджу погребальні по \$150
щоб так низький як —
ОБСЛУГА НАКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$180.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕНА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами
В БРОНКСІ, БРОУКЛІНІ, НЬО-ЙОРКУ І ОКОЛИЦІХ

129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
Branch Office and Chapel:
707 PROSPECT AVENUE
(Cor. E. 155 St.)
Bronx, N. Y.
Tel.: MEltrose 5-6875